

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛИПЕНЬ 2013

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ

У квітні 2013р. Міжнародна рада з інтегрованої звітності оприлюднила пропозиції Міжнародного положення про інтегровану звітність для консультацій з групами впливу (Положення). Положення розробляється вже понад два роки і ставить на меті визначення єдиної рамки для звітності, що поєднує елементи як фінансової так і нефінансової звітності. Таке визначення включає не лише технічну розробку відповідного Положення, але передовсім прийняття поняття інтегрованої звітності компаніями, учасниками фінансового ринку, регуляторами та експертами з соціальної відповідальності бізнесу (СВБ, corporate social responsibility - CSR).

ПОТРЕБА В ІНТЕГРОВАНІЙ ЗВІТНОСТІ

Із зростанням ринків соціально відповідального інвестування (СВІ) та більшою увагою інвесторів і кредитних інституцій до ширшого впливу діяльності компаній на економіку, навколишнє середовище та суспільство, зростає потреба в якісній інформації про такий вплив. Традиційно, річна фінансова звітність містить стислу інформацію про екологічні, соціальні аспекти діяльності та корпоративне управління (ESG) компаній, зокрема щодо істотних ризиків у цих сферах. Нефінансова звітність надає значно більше інформації про вплив компанії на суспільство, економіку та навколишнє середовище, описуючи діяльність компанії у відповідному суспільному контексті. Зазвичай фінансова та нефінансова звітність оприлюднюються окремо, суттєво різняться за форматом і виконують різні цілі. Фінансова звітність має чітко визначену мету - інформування акціонерів, кредиторів, інвесторів та регуляторів, нефінансова звітність - інформування ширшого кола заінтересованих сторін, зокрема працівників, громадських організацій, органів влади, експертів.

У 2010р. Спільнота СВБ на замовлення мережі Глобального Договору в Україні підготувала публікацію «Нефінансова Звітність: Інструмент соціально відповідального бізнесу».

Публікація доступна на www.svb.org.ua

В останні роки кілька процесів підштовхують компанії та експертне середовище до пошуку формату звітності, який краще інтегрує як фінансову так і нефінансову звітність.

По-перше, **зростає потреба з боку учасників фінансових ринків у розумінні впливу бізнес моделі компанії на створення доданої вартості у довгостроковому періоді, зростає інтерес до СВБ стратегій.** Учасники фінансових ринків починають розрізняти короткострокові прибутки та сталість бізнес-моделі компанії. Основні провайдери фінансових даних (Bloomberg, Thomson Reuters) нещодавно включили дані по ESG/CSR компаній до своїх терміналів. Згідно даних дослідження «Цінність розкриття позафінансової інформації» 80% опитаних інвесторів та аналітиків вважають інформацію про нефінансові аспекти діяльності компанії істотними для їхніх рішень⁴. У 2013 вперше оприлюднені дані про світовий ринок професійних інвестицій, які враховують ESG аспекти, - 13,6 трлн. дол.³ В сусідній Польщі працює 2 фонди СВІ з загальними активами 56 млн. злотих (12,6 млн. євро)². Ринок СВІ є одним із найдинамічніших в ЄС.

По-друге, **укріплюється розуміння серед керівництва та менеджерів СВБ компаній у необхідності кращої прив'язки стратегії СВБ до фінансових рішень всередині та ззовні компанії.** Нефінансові звіти компаній-лідерів СВБ, містять все більше кількісних даних (часто доступних окремими файлами на сайті, з ключовими показниками винесеними у нефінансову звітність, наприклад щодо обсягу викидів в атмосферу, рівня травматизму), - все більше нагадують фінансові звіти. Натомість у фінансових звітах містяться обґрунтування капітальних інвестицій або інвестицій в розвиток нових продуктів, розвиток громад на територіях присутності тощо, які пояснюються довгостроковими нефінансовими чинниками (СВБ стратегією).

По-третє, **ресурси, які витрачаються на підготовку фінансової та нефінансової звітності, потребують кращої віддачі.** До підготовки фінансової та нефінансової звітності залучені різні департаменти, які виконують часто дублюючі запити, залучаються зовнішні консультанти, використовуються різні системи затвердження звітів та їх оприлюднення.

Зважаючи на ці потреби, у 2010р. група регуляторних органів з різних країн, інвесторів, компаній, експертних організацій в сфері СВБ, неурядових організацій, професійних асоціацій бухгалтерів створили Міжнародну раду з інтегрованої звітності (МРІЗ). Ця коаліція оприлюднила у 2011р. на обговорення тезовий документ, в липні 2012р. – попередні тези Положення, а в листопаді 2012р. – прототип Положення. Над прототипом працювали технічні комітети, було взято до уваги результати пілотування, яке проводили компанії-члени МРІЗ, прототип обговорювали керівні комітети Ради, і відповідно у квітні 2013р. остаточний варіант Положення був оприлюднений для широкого обговорення заінтересованими сторонами.

Компанія - це механізм створення доданої вартості у коротко-, середнє- і довгостроковому періодах з вхідних ресурсів (капіталів) у певний спосіб (бізнес-модель).

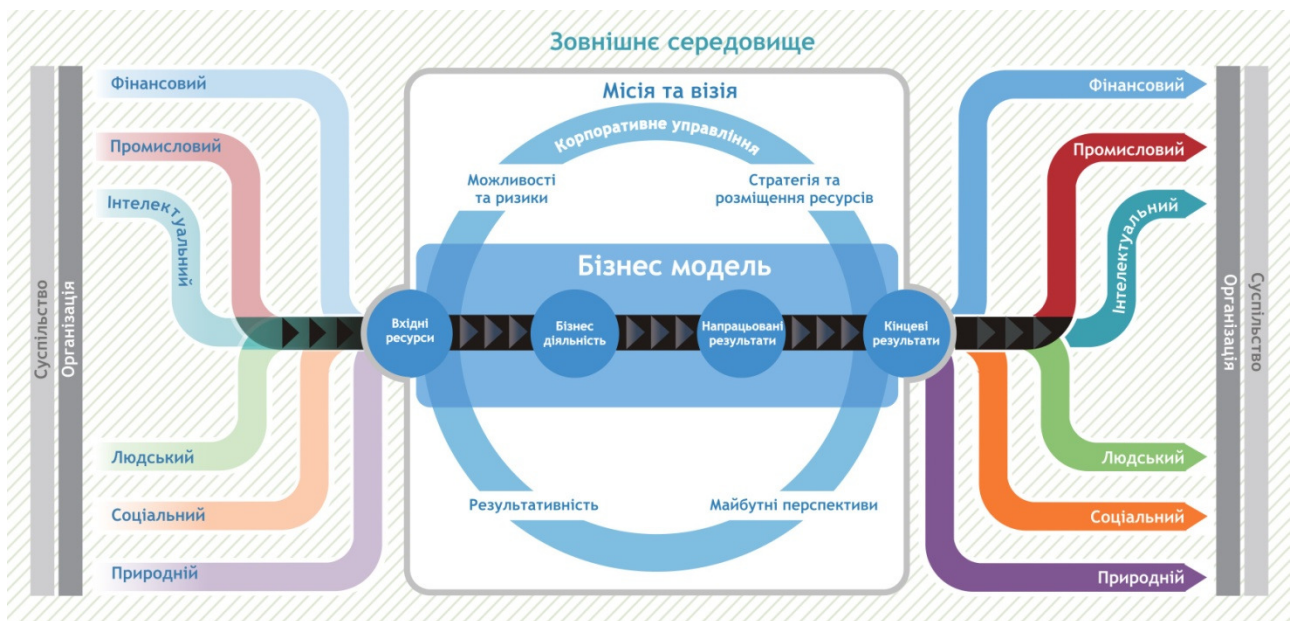
Компанії використовують фінансовий, промисловий, інтелектуальний, людський, соціальний та природній капітали.

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ КОНЦЕПЦІЇ

Пропоноване Положення про інтегровану звітність базується на 3 фундаментальних концепціях: капіталів, бізнес моделі і створення доданої вартості.

Положення розглядає компанію як механізм створення доданої вартості у коротко-, середньо- і довгостроковому періодах з вхідних ресурсів (капіталів) у певний спосіб (бізнес-модель). Положення суттєво розширює межі розуміння капіталу: визначає фінансовий, промисловий, інтелектуальний, людський, соціальний та природний капітали як важливі для компанії.

Повна картина організаційного процесу створення доданої вартості відповідно до Положення вказана та схемі 1.

ЗАСАДНИЧІ ПРИНЦИПИ

Положення визначає наступні засадничі принципи, за якими повинна викладатись інформація в інтегрованих звітах:

- **Стратегічний фокус та орієнтація на майбутні періоди:** інтегрований звіт має надати достатню для розуміння інформацію про організаційну стратегію, зокрема яким чином ця стратегія сприяє продукуванню доданої вартості у коротко-, середньо- та довгострокових періодах та яким чином використовуватимуться та відтворюватимуться капітали компанії.
- **Логічність викладення інформації:** інтегрований звіт має викласти у логічний спосіб модель творення доданої вартості компанією, показати взаємозв'язки та залежності між різними компонентами, істотними для здатності організації створювати додану вартість впродовж тривалого часу.
- **Відповідність вимогам груп впливу:** інтегрований звіт має наочно продемонструвати стан взаємодії організації з її ключовими групами впливу (заінтересованими сторонами), зокрема показати наскільки організація розуміє, бере до уваги та відповідає дійсним потребам, інтересам та очікуванням таких груп.

- **Істотність та стислість:** інтегрований звіт має надати коротку інформацію про найважливіші моменти (фактори, ризики) в діяльності організації, які істотно впливають на здатність організації створювати додану вартість у коротко-, середнь- та довгостроковому періодах.
- **Повнота та надійність:** інтегрований звіт має викласти у збалансований спосіб і без грубих помилок усі істотні питання, як позитивні, так і негативні.
- **Зв'язаність та порівняльність:** інформація в інтегрованому звіті має подаватись зв'язно, щоб можна було порівняти інформацію впродовж певного часу (кількох звітів) та прослідкувати еволюцію моделі продукування доданої вартості організації.

СКЛАДОВІ ВМІСТУ

Використовуючи вищезазначені засадничі принципи, організація повинна дати відповіді на наступні запитання у своїй інтегрованій звітності:

Опис організації та опис зовнішнього оточення організації: що саме робить організація і за яких умов організація провадить діяльність?

Управління: яким чином структура управління організації сприяє підвищенню спроможності організації продукувати додану вартість у коротко-, середнь- та довгостроковому періоді?

Можливості та ризики: які є конкретні можливості та ризики, які впливають на спроможність організації продукувати додану вартість у коротко-, середнь- та довгостроковому періоді, і як організація працює з такими можливостями та ризиками?

Стратегія та розміщення ресурсів: де хоче бути організація у майбутньому, і як організація планує цього досягти?

Бізнес модель: яка бізнес модель в організації та наскільки вона є витривалою, стійкою?

Результативність: наскільки організація досягла своїх стратегічних цілей, і який вплив це мало на капітали, які використовує організація?

Перспективи на майбутнє: з якими викликами та ризиками найімовірніше може стикнутись організація у процесі втілення власної стратегії, і які наслідки це може мати для бізнес моделі та результативності організації у майбутніх періодах?

Окрім того, в інтегрованій звітності, відповідно до Положення, має бути описаний процес визначення істотних питань для організації, межі звітності, суть та величину істотних поступок (material trade-off), які впливають на продукування доданої вартості та деякі інші елементи.

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ В УКРАЇНІ

Інтегрована звітність може бути цікавою для українських компаній з кількох причин:

- **Краще розуміння власної бізнес моделі** - положення встановлює чіткі рамкові умови для оцінки впливу бізнес моделі компанії на ключові капітали: фінансовий, промисловий, людський, інтелектуальний, соціальний та природний. Критична оцінка бізнес моделі компанії в ширшому контексті допоможе українським компаніям виявити бізнес процеси (або їх відсутність), які руйнують середню і довгострокову вартість бізнесу.
- **Переклад СВБ на мову бізнесу** - положення про інтегровану звітність готувалось передовсім професійними учасниками фінансових ринків (інвесторами, аналітиками, управляючими фондів, менеджерами по роботі з інвесторами). Абстрактні та малознайомі концепції сталого розвитку тут перекладені на мову, зрозумілу менеджерам ключових напрямків. Робота над інтегрованою звітністю допоможе донести цінність СВБ для ключових керівників компанії.
- **Підстава для вищої оцінки бізнесу** - інтегрована звітність допоможе компаніям артикулювати у визначений спосіб ті стратегічні переваги, які істотно впливають на вартість компанії. Компанії, які інвестували час і ресурси у налагодження відносин з заінтересованими сторонами (громадами, активістами, експертами), матимуть інструмент для монетизації цих інвестицій, оскільки вони напряду пов'язані із підвищенням нефінансового капіталу компанії. Зрозуміло, як і у випадку застосування будь-яких фінансових інструментів, інтегрована звітність може призвести до нижчої оцінки бізнесу.

Для розвитку СВБ в Україні інтегрована звітність може бути цінною з наступних причин:

- **Введення нових компаній до теми** - використання інтегрованої звітності інвестиційними фондами може стимулювати компанії, які досі не розвивали тематику СВБ в Україні. Для таких компаній інтегрована звітність – добра можливість оминувати фазу оприлюднення окремого нефінансового звіту і нагода проаналізувати власну бізнес модель на предмет впливу на суспільство та екологію.
- **Де-PR-ізація СВБ у країні** - якщо традиційно нефінансова звітність в Україні є засобом комунікації, то є надія, що інтегрована звітність буде використовуватись для оцінки бізнесу - інвесторами, партнерами, менеджментом. Стане більше інформації щодо істотних питань та аналізу впливу компанії на капітали. Це матиме позитивний вплив на визначення ролі бізнесу в українському суспільстві.
- **Легітимізація українського бізнесу на міжнародних ринках** – належне використання інтегрованої звітності великими українськими компаніями здатне показати на міжнародних ринках наявність компетенції на рівні з найкращими компаніями світу. Це стане ознакою зрілості, сприятиме у легітимізації українського бізнесу на міжнародних ринках.

Інтегрована звітність

Краще розуміння власної бізнес моделі

Переклад соціальної відповідальності бізнесу на мову бізнесу

Підстава для вищої оцінки бізнесу

Припускаємо, що інтегрована звітність може бути цікавою наступним компаніям, які ведуть діяльність в Україні, та для яких є дійсними одна або кілька причин готувати інтегровану звітність:

Категорія 1

Великий український бізнес з досвідом нефінансової звітності та із стратегією СВБ на етапі розвитку

Астарта	Воля
Галнафтогаз	ДТЕК
Київстар	Метінвест
Оболонь	СКМ
life:)	Platinum Bank

Категорія 2

Великий український бізнес без досвіду нефінансової звітності та стратегією СВБ на етапі становлення або відсутньою стратегією СВБ

Авангард	Укрексімбанк
Агротон	Укртелеком
АПК-Інвест	Фармак
Дарниця	Фокстрот
Епіцентр	Arterium
Індустріальна Молочна Компанія (ІМК)	Group DF
Миронівський Хлібопродукт (МХП)	Ferrexpro
Мрія	Kernel
Оранта	Vega
Ощадбанк	Vitmark
Приватбанк	

Категорія 3

Іноземні компанії з стратегією СВБ на етапі розвитку із певним досвідом нефінансової звітності по діяльності в Україні.

MTC	METRO
ArcelorMittal	OTP Bank
Carlsberg	Tetra Pak
Coca-Cola	UniCredit Bank

Категорія 4

Іноземні компанії без стратегії СВБ в Україні і без досвіду нефінансової звітності по діяльності в Україні.

Аха	PZU
Danone	Samsung
Lactalis	Shell
Pepsico	SUN InBev

Даний список не є вичерпним і базується на спостереженнях Спільноти СВБ за розвитком соціальної відповідальності бізнесу та бізнесу загалом в Україні. Деякі з даних компаній активно працюють над легітимізацією бізнесу, інші – пріоритезують підвищення його вартості (зокрема ті компанії, які котуються на біржах або чії бонди котуються на біржах). Деякі компанії оприлюднюють нефінансову звітність, інші - лише позиціонують себе як соціально відповідальні. До переліку включено компанії, які не оприлюднювали нефінансову звітність, але мають розвинену систему підготовки фінансової звітності, і для яких інтегрована звітність може бути доброю нагодою опанувати нефінансову звітність.

Становлення інтегрованої звітності лише починається в світі, - українські компанії мають добру нагоду долучитись до світових процесів.

Використані джерела:

1. Consultation Draft of the International <IR> Framework, <http://www.theiirc.org/consultationdraft2013>
2. European SRI Study 2012, EuroSIF, http://eurosif.org/images/stories/pdf/1/eurosif%20sri%20study_low-res%20v1.1.pdf
3. Global Sustainable Investment Review 2012, <http://gsiareview2012.gsialliance.org/pubData/source/Global%20Sustainable%20Investment%20Alliance.pdf>
4. The Value of Extra-Financial Disclosure. What Investors and Analysts Said, July 2012, <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/The-value-of-extra-financial-disclosure.pdf>

Огляд підготував Володимир Воробей (v.vorobey@svb.org.ua)

Спільнота СВБ - соціальне підприємство, створене 2008 року, метою якого є сприяти вирішенню екологічних, соціальних та економічних проблем в Україні шляхом підвищення рівня соціальної відповідальності бізнесу. Спільнота СВБ – це аналітичний центр, який генерує фахові матеріали, консультує українські компанії з питань СВБ, допомагає у розробці стратегій та впровадженні операційних програм і проектів.

Детальна інформація : www.svb.org.ua

Засновником Спільноти СВБ є PPV Knowledge Networks:
www.ppv.net.ua